

Datum
2019-02-12
Vår referens
Mikael Kylsäter
Strateg
mikael.kylsater@malmö.se

Tjänsteskrivelse

Bildande av naturreservatet Klagshamnsudden, Malmö STK-2018-903

Sammanfattning

Ärendet avser bildandet av ett kommunalt naturreservat på Klagshamnsudden. Stadsbyggnadsnämnden godkände den 23 augusti 2018 bildandet av reservatet med tillhörande skötselplan. Klagshamnsudden innehåller höga natur- och rekreationsvärden, som ett reservatsbildande skulle bidra till att skydda och uppmärksamma.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. Kommunfullmäktige förklarar Klagshamnsudden som naturreservat enligt 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) enligt de avgränsningar och reservatsföreskrifter som redovisas i ärendet.
2. Kommunfullmäktige fastställer skötselplan för Klagshamnsuddens naturreservat.
3. Kommunfullmäktige ger stadsbyggnadsnämnden delegation att vid behov revidera den fastställda skötselplanen för Klagshamnsuddens naturreservat.

Beslutsunderlag

- Skötselplan för Klagshamnsuddens naturreservat, Malmö stad, Skåne län
- Bildande av naturreservatet Klagshamnsudden, Malmö stad, Skåne län
- Tjänsteskrivelse från stadsbyggnadsnämnden
- Särskilt yttrande (V)
- Särskilt yttrande (M)
- Stadsbyggnadsnämnden beslut §255 180823 med Särskilt yttrande (M) samt (V)
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 190225 Bildandet av naturreservatet Klagshamnsudden

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2019-02-25
Kommunstyrelsen 2019-03-06
Kommunfullmäktige 2019-03-21

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige
Stadsbyggnadsnämnden

Ärendet

1988 slöts ett avtal med dåvarande Byggproduktion Aktiefbolag, BPA (numera PEAB), där Klagshamnsudden överlämnades till kommunen. Förutsättningen var att en detaljplan för området skulle upprättas, där huvudinriktningen skulle vara natur och rekreation. Arbetet med att detaljplanelägga området satte därefter igång. Omkring år 2009 påbörjades diskussionen om att udden istället skulle kunna skyddas genom naturreservat, men inget beslut togs och detaljplaneringen fortsatte. År 2011 gick detaljplanen för Klagshamnsudden ut på samråd och på detta svarade Länsstyrelsen Skåne att ett bättre alternativ för området vore att bilda ett naturreservat.

2013 beslutade stadsbyggnadsnämnden att bildandet av ett kommunalt naturreservat på Klagshamnsudden skulle påbörjas. Den 16 juni 2016 godkände stadsbyggnadsnämnden förslag till beslut och skötselplan för samråd (se STK-2016-900). Beslutet och skötselplanen för Klagshamnsuddens naturreservat reviderades sedan i enlighet med inkomna synpunkter.

Vid sitt sammanträde den 23 augusti 2018 beslutade stadsbyggnadsnämnden att godkänna bildandet av Klagshamnsuddens naturreservat och att godkänna skötselplanen för reservatet samt hemställa att kommunfullmäktige förklarar naturreservatet bildat, godkänner skötselplanen och ger stadsbyggnadsnämnden delegation att vid behov revidera den fastställda skötselplanen. Vänsterpartiet och Moderaterna inkom med särskilda yttranden.

Kommunfullmäktige har nu att ta ställning till om naturreservatet Klagshamnsudden ska bildas, om förslaget till skötselplan ska godkännas samt om stadsbyggnadsnämnden ska ges i uppdrag att vid behov revidera skötselplanen.

Bakgrund

Söder om Bunkeflo strandängar ligger Klagshamnsudden; ett av Malmös mest unika naturområden. Klagshamnsudden uppstod när kalkbrytning tog fart i slutet på 1800-talet. I samband med kalkindustrins framväxt anlades en udde med tillhörande djuphamn ute i Öresund. Rester av kalkbrytningen utgjorde material till udden. Kalkindustrin lades ner 1938 och under 1960-talet började uddens södra sida att användas som deponi, vilken numera är nerlagd. På dess norra sida etablerades ett reningsverk samt en handelsträdgård. År 1986 tillkom en ridanläggning på udden.

Idag är Klagshamnsuddens natur skiftande med omväxlande öppna ängs- och sandmarker, halv-öppna träd- och buskbestånd, slutna skogar och havsstränder. Med tiden har Klagshamnsudden också utvecklats till ett av Malmös viktigaste rekreationsområden där en mångfald av olika aktiviteter samsas: såsom promenader, fiske, ridning, båtliv, vindsurfing och fågelskådning.

Klagshamns reningsverk har varit i drift sedan 1974 och är ett av Malmö kommuns viktigaste reningsverk, som drivs av VA SYD. Varken fastigheten, där reningsverket ligger, eller Badvägen, som används för transporter till reningsverket, ligger inom naturreservatet. Det är av stor vikt att naturreservatet kan samexistera med Klagshamns reningsverk och dess funktioner. Därför har beslutet med tillhörande föreskrifter för Klagshamnsuddens naturreservat utarbetats i samarbete med VA SYD. Stadsbyggnadskontoret ser det som fullt möjligt, och nödvändigt, att såväl reningsverk som natur- och rekreationsvärden samexisterar på Klagshamnsudden.

Kort om naturreservat

Naturreservat är ett sätt att skydda värdefull natur och är den vanligaste skyddsformen i Sverige. Landets närmare 5000 naturreservat utgör ca 85 procent av den yta som är skyddad med stöd av miljöbalken (1998:808). Enligt miljöbalken 7 kap. 4 § finns följande fem skäl för att bilda ett naturreservat; bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, tillgodose behov av områden för friluftslivet, skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer, skydda, återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter. Ett naturreservat kan bildas av en kommun eller en länsstyrelse.

I Malmö stad finns i dagsläget två kommunala naturreservat, Bunkeflo strandängar och Limhamns kalkbrott, samt naturreservatet Foteviksområdet som bildades av Länsstyrelsen i Skåne och som också ligger i Vellinge kommun. Det föreslagna naturreservatet på Klagshamnsudden ligger i direkt anslutning till naturreservaten Bunkeflo strandängar och Foteviksområdet.

Skälen för att bilda reservatet

De viktigaste syftena med naturreservatet Klagshamnsudden är att bevara områdets biologiska mångfald samt att bevara, vårda och återställa områdets naturmiljöer. Syftet är även att bevara de kulturpräglade naturmiljöer som finns i naturreservatet och att tillgodose behov av områden för friluftslivet.

Ett starkt skäl till att skydda Klagshamnsudden är att kommunen har en liten andel större naturområden med höga naturvärden och god tillgänglighet. Genom att bilda naturreservat på Klagshamnsudden och fastställa en skötselplan kan planering av rekreation och friluftsliv på udden ske på ett sätt som inte skadar naturvärdena och som möjliggör för många olika gruppers intressen. Området är i behov av ett starkt skydd eftersom det annars finns risk att dess värden påverkas negativt. Det största hotet mot både natur- och rekreationsvärdena är igenväxning av de öppna markerna, något som pågår redan idag och som kan förväntas bli ett mycket stort problem i framtiden om inga åtgärder vidtas. Framtida exploatering förhindras genom att Klagshamnsudden blir ett naturreservat. Ett permanent skydd av området bidrar också till kommunens arbete med att uppnå flera av riksdagens miljömål. Genom bildandet av naturreservatet kommer även hotade, regionalt sällsynta och fridlysta arter att få ett permanent skydd samtidigt som kommunen kan arbeta aktivt med att stärka kommunens ekosystemtjänster.

Hela området, förutom Kalkbrottssjön, har utpekats som riksintresse för naturvärden och tillhör det som kallas Måkläppen – Limhamnströskeln. Klagshamnsudden är dessutom klassad som ett klass 1-område i Länsstyrelsen Skånes Naturvårdsprogram från 1996.

Synpunkter under samrådsförandet

Samrådet för Klagshamnsuddens naturreservat pågick från augusti till november 2016. Samrådsförslaget bestod av förslag till beslut och skötselplan för Klagshamnsuddens naturreservat. Överlag var remissinstanserna positivt inställda till inrättandet av naturreservatet. Flera remissinstanser, såsom Länsstyrelsen i Skåne och miljönämnden, påpekar områdets höga naturvärden, vilket gör ett reservatsbildande angeläget.

Den tyngsta kritiken som framförs mot förslaget gäller VA SYD:s avloppsreningsverk på udden. VA SYD, kommunstyrelsen och miljönämnden framförde alla att ett bildande av reservatet inte får försvåra för VA SYD att bedriva sin verksamhet i området. Med tanke på den förväntade befolkningsökningen kommer avloppsreningsverket sannolikt få en än större betydelse för vattenförsörjningen i Malmö stad och Vellinge kommun framöver. Stadsbyggnadskontoret anger

i sitt svar på denna kritik att man genomfört en förvaltningsövergripande dialog med VA SYD och har gjort ändringar i reservatsbeslutet gällande bland annat att reservatsgränsen ändras så att Badvägen inte ingår i naturreservatet och att det skapas en buffertzona runt Badvägen där de flesta reservatsföreskrifterna är undantagna. Sammantaget syftar dessa ändringar till att möjliggöra reningsverkets befintliga och framtida verksamhet på udden.

Beslutets innebörd

Beslut om naturreservat och fastställelse av skötselplan är två separata beslut, men som enligt 3 § Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska beslutas samtidigt. Anledningen är att en skötselplan behövs för att syftena med naturreservatet ska kunna uppnås. Samtidigt ska det vara möjligt att vid behov revidera skötselplanen, utan att revidera beslut om bildande av naturreservatet. Därför föreslås att aktualisering av skötselplanen delegeras till naturvårdsansvarig nämnd, det vill säga stadsbyggnadsnämnden.

Beslutet om bildande av naturreservatet innehåller avgränsning för naturreservatet, samt de föreskrifter som ska gälla i området. Till föreskrifterna har även bifogats kartor som pekar ut var på Klagshamnsudden de olika reglerna ska gälla. Även undantag till föreskrifterna är beskrivna.

Skötselplanen beskriver inriktningen för områdets utveckling, skötsel och förvaltning och har utarbetats i nära samarbete med driftansvariga på dåvarande gatukontoret, samt med de konsulter som har inventerat uddens artgrupper.

Konsekvenser av att bilda reservatet

Om kommunfullmäktige beslutar att bilda naturreservatet Klagshamnsudden kommer det att ge natur- och rekreationsvärdena i området ett starkare skydd. Området kommer sannolikt även ges mer uppmärksamhet och ett reservatsbildande öppnar upp för möjligheten att ansöka om externa medel för att utveckla området. Målet är att de verksamheter som idag bedrivs på Klagshamnsudden inte ska påverkas negativt eller begränsas av att reservatet bildas. Reningsverket, växthusanläggningen, hamnen och ridanläggningen kommer att ligga utanför reservatet.

En konsekvens av att bilda reservatet är att markanvändningen i området begränsas i enlighet med de föreskrifter som anges i reservatsbeslutet. Detta är ju dock själva syftet med att bilda reservatet och en förutsättning för att de natur- och rekreationsvärden som finns i området ska kunna skyddas.

I förslaget till skötselplan för naturreservatet finns en ekonomisk konsekvensanalys (bilaga 8). I den anges att driftskostnaden för skötseln på Klagshamnsudden idag är knappt 900 000 kronor per år. Den beräknade kostnaden för driften när naturreservatet är bildat är ca 960 000 kronor. Den kostnad som tillkommer i samband med att reservatet bildas är framför allt tillsyn och kontroll av deponin. Den årliga underhållskostnaden beräknas öka från ca 135 000 till ca 144 000 kronor. De beräknade kostnaderna för drift och underhåll inkluderar inte ränta och avskrivningar för investeringar på området.

Investeringskostnaderna, vilket bland annat innefattar restaurering och nyanläggning av vatten/våtmark, uppsättning av avgränsningsskyltar och informationsskyltar samt förstärkning av ridstigar på deponiområdet, beräknas uppgå till sammanlagt ca 4 650 000 kronor. Investeringarna är rangordnade i prioritetsordning och en del av dem är ungefärligt tidsatta. En osäkerhetsfaktor gällande investeringsvolymerna är möjligheten att söka externa bidrag för

åtgärder i naturreservat. Sammantaget innebär således reservatsbildandet inga betydande ökning av kommunens kostnader för drift, underhåll och investeringar på Klagshamnsudden.

Tekniska nämnder kommer att ansvara för drift, underhåll och investeringar inom reservatet. Gatukontoret lyfte inte ökade kostnader som ett problem i sitt yttrande under samrådet. Dock fanns den ekonomiska konsekvensbeskrivningen inte med i det underlag som gick ut för samråd.

Stadskontorets bedömning

Underlagen för reservatsbeslutet är väl underbyggda och allsidiga. De beskriver på ett bra sätt vilka värden som finns på Klagshamnsudden och vilka konsekvenser ett reservatsbildande innebär. Det är positivt och av största vikt att reservatets utformning anpassats så att verksamheten vid VA Syds reningsverk inte påverkas negativt.

Det är vidare positivt att det har gjorts en ekonomisk konsekvensbeskrivning som nu är en del av beslutsunderlaget. Den ekonomiska konsekvensbeskrivningen har utformats gemensamt av tjänstepersoner vid stadsbyggnadskontoret och dåvarande gatukontoret. Stadskontorets bedömning är att de ökande kostnaderna för drift och underhåll är av marginell karaktär. Investeringskostnaderna får också betraktas som ringa och tekniska nämnden har dessutom rådighet att styra över vilka investeringar som ska göras och när de ska göras. Utifrån detta görs bedömningen att de ökande kostnaderna vid ett reservatsbildande kan hanteras inom tekniska nämndens befintliga budget.

Stadskontoret delar stadsbyggnadsnämndens bedömning och anser att bildandet av ett naturreservat på Klagshamnsudden kan bidra till att skydda och utveckla de natur- och rekreationsvärden som finns på området och dessutom bidra till att uppmärksamma området och möjliggöra för extern finansiering. Dessutom bedöms kostnaderna för bildandet av ett reservat vara relativt låga.

Stadskontorets förslag

Stadskontoret föreslår att kommunstyrelsen ska föreslå att kommunfullmäktige förklarar Klagshamnsudden som naturreservat enligt 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) enligt de avgränsningar och reservatsföreskrifter som redovisas i ärendet, att kommunfullmäktige fastställer skötselplan för Klagshamnsuddens naturreservat samt att kommunfullmäktige ger stadsbyggnadsnämnden delegation att vid behov revidera den fastställda skötselplanen för Klagshamnsuddens naturreservat.

Ansvariga

Jan Haak Planeringsdirektör

Eva Marie Tancred Utvecklingssekreterare

Andreas Norbrant Stadsdirektör